

LUNDS
UNIVERSITET

CASE

CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

Forskning och samverkan som bidrar till värdigt, meningsfullt och hälsosamt åldrande och boende

KOMMUNALA PENSIONÄRSRÅDET I ESLÖV 2025-02-20

OSKAR JONSSON, INSTITUTIONEN FÖR HÄLSOVETENSKAPER, LUNDS UNIVERSITET

Dagens upplägg

1. CASE – ett interdisciplinärt nätverk om åldrande och stödjande miljöer
2. Boende och design samt hur fysiska miljöer kan påverka hälsa och välmående
3. Exempel på aktuella projekt
4. Vikten av samverkan med omgivande samhälle
5. Intressentpoolen
6. Tandemturnén 2025

Centre for Ageing and Supportive Environments (CASE)

Interdisciplinärt nätverk sedan 2007

- Medicinska fakulteten
- Lunds Tekniska Högskola
- Juridiska fakulteten
- Samhällsvetenskapliga fakulteten

Forskningsteman hälsosamt åldrande

- Boende
- Publika miljöer
- Utsatta grupper
- Sociala rättigheter
- Samverkan med omgivande samhälle

LUNDS
UNIVERSITET

CASE

CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

CASE intressentråd

Systematisk och hållbar involvering av aktörer utanför akademien genom hela forskningsprocessen – kommuner, organisationer, företag och "folk i allmänhet"

Samhällsutmaningen/möjligheten

Åldrande befolkning

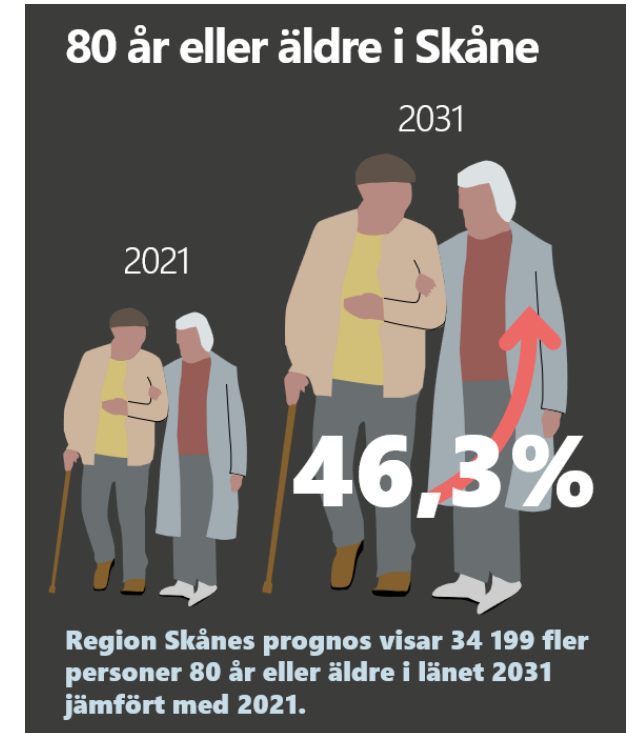
- Ökande andel äldre – lever längre, blir sjuka och sköra senare
- Fler åldras med funktionsnedsättningar
- De allra flesta bor i vanliga bostäder upp i hög ålder

Bostadsmarknad som inte fungerar bra

- Bostadsbrist – inte anpassade till den äldres behov
- Låg rörlighet i bostadsbeståndet
- Ojämlighet – inkomst är en avgörande förutsättning

Omställningen till god och nära vård

- Korta vårdtider på sjukhus
- Vård och rehabilitering i närområdet och i den egna bostaden
- Ställer krav på samordningen av vården men också på boendemiljön

LUNDS
UNIVERSITET

CASE

CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

Vem har ansvaret?

- **Bostadsförsörjning** – ett kommunalt ansvar

”... skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder.”
(SFS 2013:866)
- **Kvarboendep principen** – en politisk målsättning
- Politiska styrmedel – stimulera, påskynda och lagstifta
- Bygg- och fastighetsbranschen – långsiktigt, hållbart och innovativt
- Banker och försäkringsbolag – roll som kravställare
- Civilsamhälle – individers egna ansvar
- Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Arbetsgivare har ett arbetsmiljöansvar

Samspelet mellan människa och boendemiljö

- Tillgänglighet
- Användbarhet (uppfyller förväntningar på nytta i given kontext)
- Upplevelse
 - Estetisk upplevelse (sinnesförnimmelser)
 - Meningsbärande upplevelse (tolkning, minnen, associationer)
 - Emotionell upplevelse (affektiva fenomen, ofta automatiska och omedvetna)

Jonsson, O. (2022). Understanding Person-Environment Relationships as Criteria to Support the Operationalization of Universal Designing. In *Transforming our World through Universal Design for Human Development* (pp. 12-19). IOS Press. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36073373/>

Komplext samspel mellan faktorer relaterat till boende och hälsa

Fem övergripande teman

- Vardagligt oberoende och självbestämmande
- Hem- och närmiljörelaterad identitet och tillhörighet
- Stödjande bostadsmiljöer
- Bostadsrelaterat beslutsfattande
- Engagemang i livssituationer (deltagande)

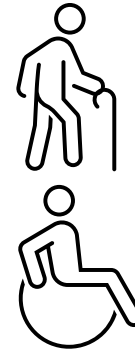
Iwarsson m.fl. (2016). Synthesizing ENABLE-AGE Research Findings to Suggest Evidence-Based Home and Health Interventions. *Journal of Housing For the Elderly* 3, 30.

Miljöhinder + Funktion = Tillgänglighetsproblem

Tröskel
Trappa
Badkar
Trånga utrymmen
Smala dörrar
Nivåskillnader

Balansproblem
Synproblem
Använder rollator
Hörselnedsättning
Svårt att använda armar
och händer

Vanliga miljöhinder i hemmet så som trappor, smala korridorer och nivåskillnader skapar problem med tillgängligheten

För att vanliga bostäder ska fungera för äldre måste vi ta höjd för att äldre inte bara har en funktionell begränsning, utan kan ha flera

Tillgänglighetsproblem kan leda till lägre livskvalitet och utanförskap

Ålder, skada, sjukdom....ökad komplexitet när åren går.....

Projekt om stödjande grannskaps- och boendemiljöer för åldrande befolkningar (2024-2027)

B. Slaug (PI), S. Schmidt, G. Gefenaite, O. Jonsson, C. Chiatti, M. Granbom, & C. Musselwhite

Vilar på en konceptualisering av åldrande på rätt plats (Bigonnesse & Chaudhury, 2021)

Mål:

- Kartlägga geokodad data i fem kommuner
- Utforska äldres behov
- Lista prioriterade policyförslag
- Simulera policyförslag

<https://portal.research.lu.se/sv/projects/sun-age-supportive-neighborhood-and-housing-environments-for-agei>

Finansiär:

Partner:

Projekt om hjälpmedel i badrum (2025-2028)

O. Jonsson (PI), S. Fristedt, J. Jarl, S. Frennert

Utveckling av utvärderingsmodeller
för välfärdsteknik när det gäller:

- Användarbehovsuppfyllelse
- Kostnadseffektivitet

Finansiär:

Familjen Kamprads stiftelse
The Kamprad Family Foundation for Entrepreneurship, Research & Charity

Projektpartner:

SCANDINAVIAN
HEALTH TECH

CASE
CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

<https://portal.research.lu.se/en/projects/development-of-evaluation-models-for-welfare-technology-in-terms->

Varför samverka med omgivande samhälle?

Lunds universitet:

... ökar möjligheterna att tillsammans möta utmaningar inom områden som demokrati, digitalisering, hållbarhet och hälsa.

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd:

Målet... är att höja kvaliteten och relevansen i forskningen.

Forsknings- och innovationspropositionen 2024:

... har stor potential att öka samhällsnyttan, genom nyttiggörande och kommersialisering inom en rad viktiga områden och kan på så vis stärka Sveriges konkurrenskraft.

Skäl

- Komplexa samhällsutmaningar
- Föränderlig omvärld
- Möta människors behov
- Innovation
- Resursutnyttjande

Bakgrund till Intressentpoolen

Forskningsprojekt: Transdisciplinär forskning om aktivt och hälsosamt åldrande i och utanför hemmet (2021-2025; Projektledare Steven Schmidt)

Delmål: Upprätta en nationell databas med intressenter

Syfte: Bidra till ökad samverkan mellan akademien och omgivande samhälle:

- Rekrytera deltagare till forskningsstudier
- Stimulera samhällsengagemang

Finansierat av:

Familjen Kamprads stiftelse

The Kamprad Family Foundation for Entrepreneurship, Research & Charity

LUNDS
UNIVERSITET

CASE

CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

Intressentpoolen (2024)

Systematisera och underlätta kommunikation

Tre huvudändamål

1. Sprida information
2. Utgöra en ingång till forskningsstudier
3. Involvera intressenter i forskning

 CASE
CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

Intressentpoolen

FÖR DIG MED INTRESSE AV FORSKNING
OM ÄLDRADE OCH HÄLSA

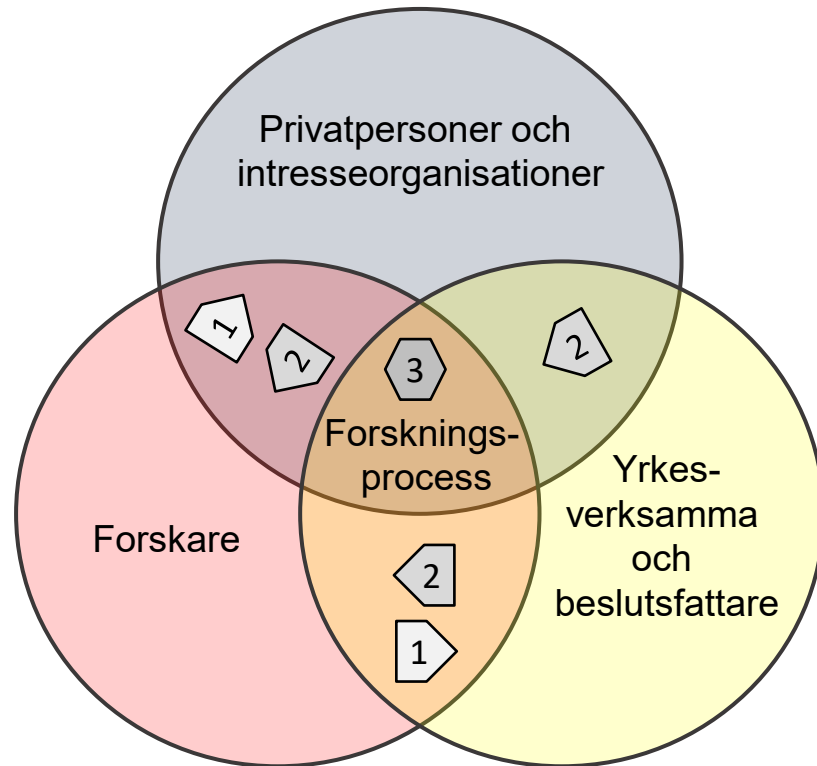
Målet är att underlätta kommunikation och
samverkan mellan akademien och det omgivande
samhället. Intressentpoolen är en resurs för att:

- Sprida information
- Vara en ingång till forskningsstudier
- Involvera intressenter i forskning

Läs mer på case.lu.se/intressentpoolen

Vilka är intressenterna?

- 1 Informationsspridning
- 2 Datainsamling
- 3 Involvering i forskningsprocesser

Hur nå intressenter?

- Befintliga CASE-register
- Befintliga parter och nätverk
- Patient- och pensionärsorganisationer
- Marknadsföringsaktiviteter

Strategier

- Val av grad av kommunikation
- Meningsfullt engagemang över tid

LUNDS
UNIVERSITET

CASE
CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

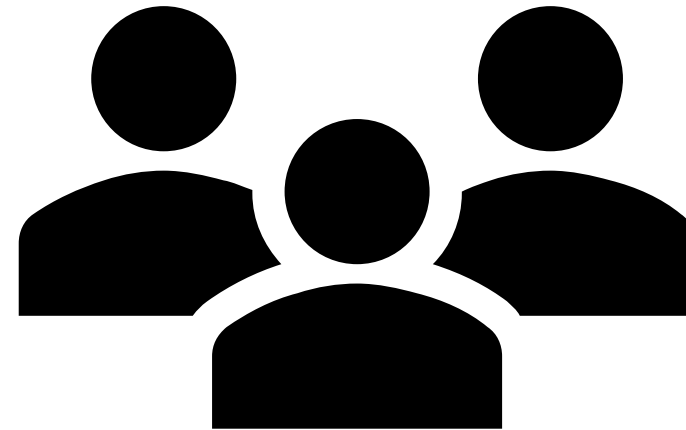
Uppgifter i Intressentpoolen

Personuppgifter

- Namn och kontaktinformation
- Födelseår och kön
- Intressentkategori

Personliga val

- Huvudändamål 1, 2 och/eller 3?
- Lunds universitet eller även andra avsändare

Forskare inom åldrande och hälsa kan göra en förfrågan om att använda Intressentpoolen

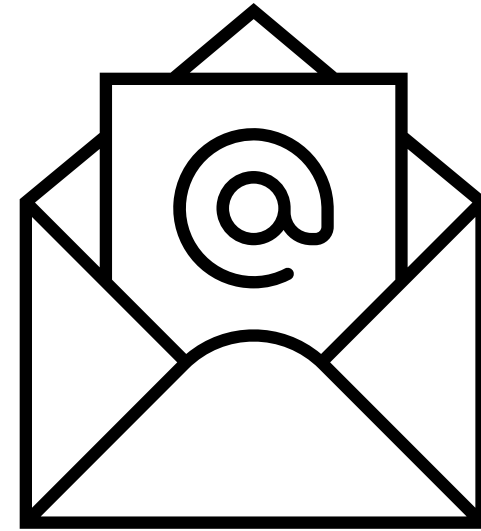
Intressentpoolen

- Huvudändamål 1, 2 eller 3
- Intressentkategori och särdrag
- Antal för målbild

Projektsammanfattning

Etiskt tillstånd

- Tid och möda
- Ersättning
- Fördelar
- Resultatspridning

Utveckling och hantering av Intressentpoolen

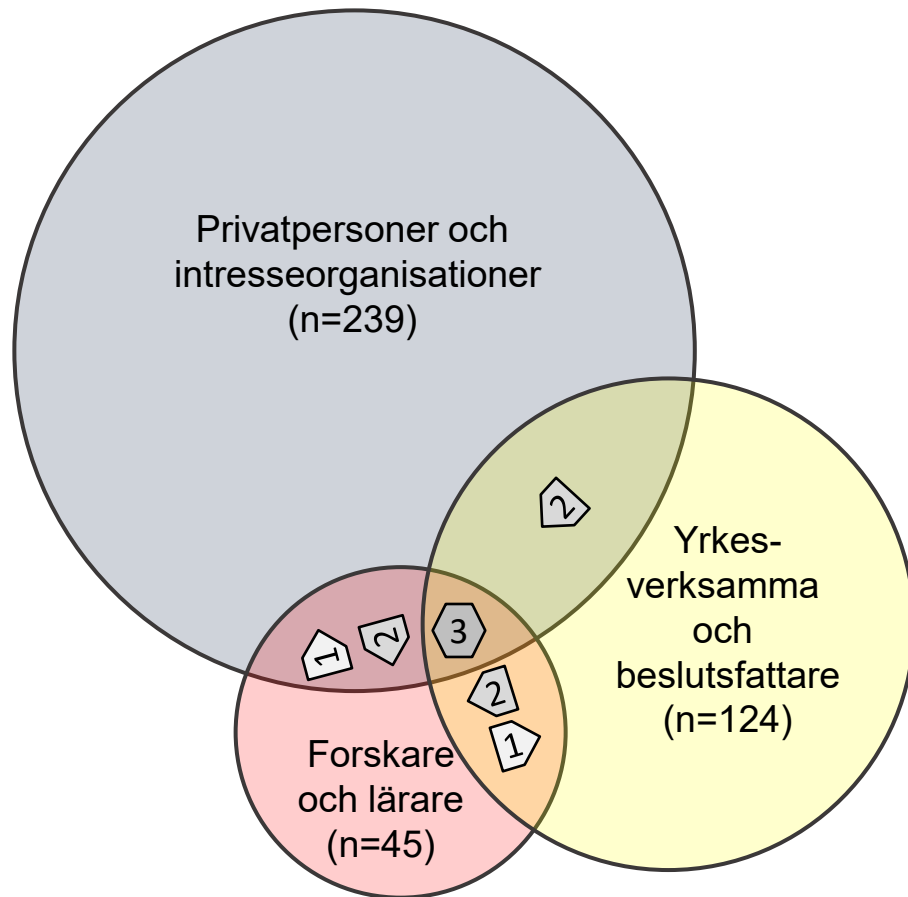
Utmaningar relaterade till:

- Terminologi
- Etik
- Hantering av personuppgifter
- Tillhandahållande av nödvändig information
- Långsiktig ambition kräver fortlöpande finansiering och insatser

Hantering: CASE administratör

Informationsspridning: CASE kommunikatör

Lägesrapport om Intressentpoolen 4 februari 2025

Registrerade (N=409)

- 83% kvinnor (n=341)

Exempel på utskick:

- Evenemang
- Nyhetsbrev
- Fokusgrupper om välfärdsteknik
- Involvering i studiedesign

LUNDS
UNIVERSITET

CASE

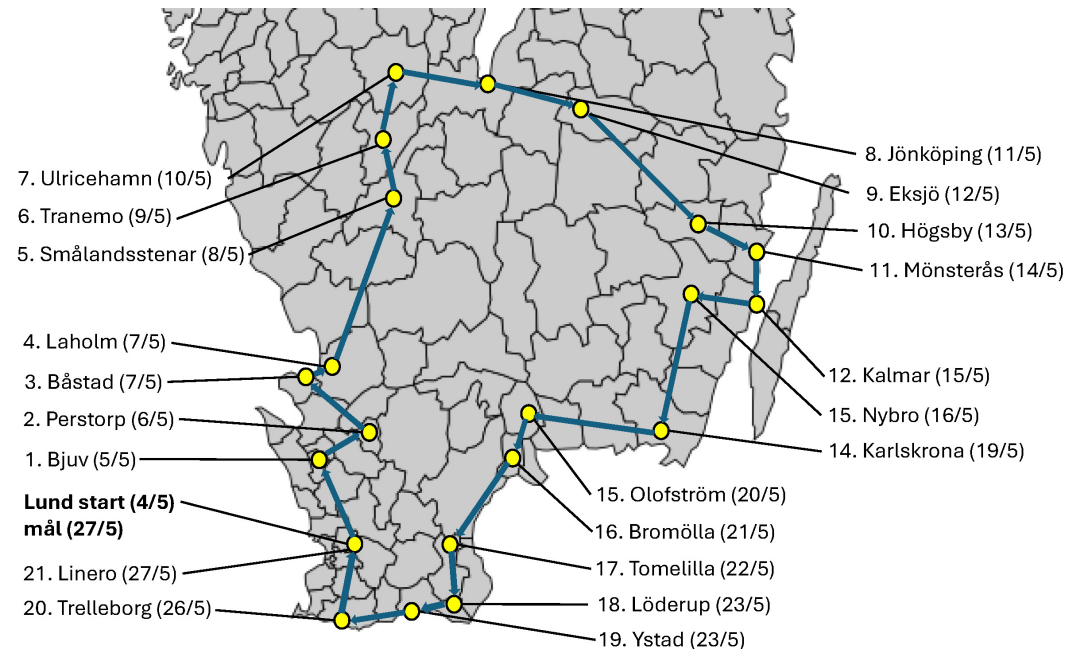
CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

Föredragsturné på tandemcykel i södra Sverige, 4-27 maj 2025

Finansiär:

Sten K
JOHNSONS
STIFTELSE

- *Tema:* Forskning om åldrande och hälsa
- Serie av 22 unika och publika föredrag
- Personer med som medföredragshållare
- Turnéplan på CASE hemsida

Samverkanspartner:
21 kommuner

Sveriges Gerontologiska Sällskap

Proactive
ageing

PROFILE AREA

SWEAH

SWEDISH NATIONAL GRADUATE SCHOOL ON AGEING AND HEALTH

LUNDS
UNIVERSITET

CASE

CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

case.lu.se/aktiviteter/tandemturne-varen-2025

Referenser

- Jonsson, O., Magnusson, L., Hanson, E., Westergren, A., Dahlin-Ivanoff, S., Lood, Q., Haak, M., Ålund, S. och Iwarsson (2024). Transformation av kunskap om åldrande och hälsa i samverkan med parter utanför akademien – erfarenheter från fyra forskningscentrum. *Äldre i Centrums Vetenskapliga Supplement*, 4(1), 15–3. <https://doi.org/10.52585/icvs.v4i1.17>.
- Jönson, H. (2023). UserAge: Att förstå brukarmedverkan i forskning om åldrande och hälsa. (Research Reports in Social Work; Vol. 2023, Nr. 2). https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/140949952/UserAge_rapport_2023.pdf.
- Jonsson, O. & Iwarsson, S. (2022). Scrutinizing the collaboration criterion in research: how do policy ambitions play out in proposals and assessments? *Scientometrics*, DOI: 10.1007/s11192-022-04428-0.
- Kylén, M., Slaug, B., Jonsson, O., Iwarsson, S. & Schmidt, S. M. (2022). User involvement in ageing and health research: a survey of researchers' and older adults' perspectives. *Health Research Policy and Systems*, 20(1), 1-13. DOI: [10.1186/s12961-022-00894-3](https://doi.org/10.1186/s12961-022-00894-3).
- Hultqvist, S., Jonsson, O., Jönson, H. & Iwarsson, S. (2021). Collaboration in grant proposals and assessments in ageing research - justification or a quest for a collaborology?, *Social Epistemology*, DOI: 10.1080/02691728.2021.1913769.

Tack för uppmärksamheten!

LUNDS
UNIVERSITET

CASE

CENTRE FOR AGEING AND
SUPPORTIVE ENVIRONMENTS

oskar.jonsson@med.lu.se

www.case.lu.se

Facebook: [CASELunduni](https://www.facebook.com/CASELunduni)

Intressentpoolen:
QR-kod till information
och registrering.

www.case.lu.se/intressentpoolen

LUNDS
UNIVERSITET